

יחזרו אליו הדבורים. ונותן לו בעל הנחיל לבעל העץ את דמי שוכו של חבירו.

ב. וכן תנאי בית דין הוא: שיהא זה שופך את יינו ומרוקן את חביתו ומציל לתוך החבית את דובשנו של חבירו שנסדקה חביתו, ונוטל בעל היין את דמי יינו שהפסיד מתוך דובשנו של חבירו.

ג. וכן תנאי בית דין הוא: שיהא זה — בעל חמור טעון עצים — מפרק את עציו מחמורו, וטוען עליו את פשתנו של חבירו שמת לו חמורו, ונוטל דמי עציו מתוך פשתנו של חבירו —

וכל אלו משום שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ.

והשתא תיקשי: למה לא נמנו גם תנאים של רבי יהודה ושל רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה?!

ומשנינן: ביחידאי לא קאמרינן [דעת יחידים אינה נמנית בכרייתא זו], ודברי רבי יהודה ורבי ישמעאל דעות יחיד הם, וחכמים נחלקו עליהם.

ואכתי מקשינן: והא איכא עוד הא דכי אתא א-ב9 רבי אבין, אמר רבי יוחנן:

ומשנינן: אין, אכן כתיב כי האי גוונא: "אל תמנע טוב מבעליו, בהיות לאל ידיך לעשות".

ומקשינן: ותו ליכא [וכי אין עוד תנאים של יהושע מלבד אלו שנזכרו כאן]?!?

והא איכא הא דרבי יהודה?! דתניא: רבי יהודה אומר:

בשעת הוצאת זבלים, אדם מוציא זבלו לרשות הרבים, וצוברו שם כל שלשים יום, כלומר: שלשים יום רשאי הוא להניחו שם, כדי שיהא נשוף ברגלי אדם וברגלי בהמה [ועל ידי זה ראוי הזבל לזבל בו את השדה], שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ. (19)

וכמו כן, הא איכא עוד, הא דרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה.

דתניא: רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר:

א. תנאי בית דין הוא: שיהא זה, בעל נחיל דבורים, שעזבוהו הדבורים, והתיישבו להם בשדה של חבירו — יורד לתוך שדה חבירו, וקוצץ שוכו [ענף מעצו] של חבירו שעליו יושבות הדבורים שלו, כדי להציל נחיל הדבורים שלו, שהתיישב עליו, וכשיקצצהו

יקפידו על כך", וצריך תלמוד].

ואולם מדברי מהרש"א בחדושי אגדות נראה, שמכח פסוק זה כופין אותו על כך, ראה שם; ולפי זה יתכן שאומרים: "עד שאתה כופהו בגופו, כפהו בממונו", ושוב אין צריך לדעת שאין בעל השדה מקפיד על כך.

19. מלשון קושיית הגמרא נראה, שתקנה זו היא

כעין שאר התקנות שנזכרו לעיל, וכשם שזו היתה "שעל מנת כן הנחיל יהושע את הארץ", כך גם שאר התקנות בגדר זה הם, וזו כוונת הב"ח שהובא בהערה 10, שדקדק מדברי הגמרא כאן, שעיקר תקנת יהושע היתה בארץ ישראל דוקא, אף שלמעשה יש לנהוג כן גם בחוצה לארץ, ראה בהערה שם.